

Het project Utrechtse Stadsgezichten

In 2010 ontstond het idee om een afbeelding van een geschilderd stadsgezicht in Utrecht te plaatsen in een vitrine of als tegeltableau. Uiteindelijk leidde dit tot een groot project waarbij veertien tegeltableaus zijn geplaatst, die samen een beeldlint door de stad vormen.

Op een brainstormbijeenkomst werden destijds diverse activiteiten naar voren gebracht die invulling zouden kunnen geven aan onze opdracht als Constructieve en vorm konden geven aan een passend geschenk aan de Stad ter gelegenheid van ons 11de lustrum eind 2010.

Een van onze leden, geïnspireerd door de vitrine op de Mariaplaats met een afbeelding van het schilderij Mariaplaats en Mariakerk van Pieter Saenredam uit 1662, kwam met het voorstel meer van zulke stadsgezichten op geëigende plaatsen in de stad aan te brengen.

Dit idee kreeg veel bijval en niet veel later werd een werkgroep Stadsgezichten benoemd, met als opdracht het voorstel uit te werken, met name met betrekking tot de technische en financiële aspecten.

Zij kwamen in april 2010 terug met het plan minimaal vijf, maar mogelijk acht stadsgezichten te plaatsen. Ze hadden al een selectie gemaakt van in aanmerking komende stadsgezichten uit de collecties van het Centraal Museum en het Utrechts Archief. Enkele fondsen hadden laten blijken aan de financiering te willen bijdragen. In technische zin stelde de commissie voor tegeltableaus te gebruiken, gelet op de uitstekende bestendigheid tegen ongewenste invloeden. Er kwam samenwerking tot stand met het bedrijf Maatwerktegels van Solke Pasveer, dat over een uitstekend procedé beschikt om fotografische afbeeldingen in te bakken in duurzame tegels met behoud van kleur over zeer lange tijd.

Het enthousiasme binnen de Sociëteit steeg met de dag en besloten werd ernaar te streven het eerste tegeltableau te plaatsen tijdens het 11de lustrum eind 2010. Ook het voorstel om naast het lustrumfonds, waaruit één tableau gefinancierd kon worden, nog een beroep te doen op de leden om nog een tweede tableau te financieren, werd enthousiast aanvaard.

Tevens werd besloten, ter ondersteuning van de financiële kanten van dit project en toekomstige projecten, een ondersteunende ANBI-stichting op te richten, waarin de financiën konden worden ondergebracht. In overleg met de notaris werden statuten opgesteld. De Stichting Constructieve Projecten Utrecht werd opgericht op 21 mei 2010, omdat, gelukkig toeval, de notaris die dag kantoor hield in de Faculty Club.

In juni 2010 werden de plannen van de werkgroep gepresenteerd in een fraaie brochure, ter ondersteuning van de aanvraag bij diverse fondsen en instellingen om één of meer tableaus te financieren. Een interessante bijkomstigheid van deze brochure wordt gevormd door het feit dat van de tien stadsgezichten die er in zijn afgebeeld, er slechts drie daadwerkelijk zijn gerealiseerd. Daaruit blijkt wat een heidens karwei het voor de werkgroep is geweest om plekken te vinden waar een tableau zou kunnen worden geplaatst en waar vervolgens ook toestemming voor werd verkregen! Een enkele maal weigerde de eigenaar van het pand, maar meestal waren het een of meer gemeentelijke diensten die hun veto uitspraken. Dat je dan uiteindelijk toch 14 tableaus kunt realiseren !

Belangstelling voor het eerste tableau op het Jacobskerkhof, november 2010

In april 2011 werd de werkgroep uitgebreid van drie naar vier leden. De voorbereidingen voor het tweede tableau waren inmiddels in volle gang. Op 6 mei 2011 werd een in tegels gevatte replica van de schildering van Folpert van Ouwen Allen, voorstellende de Domkerk gezien vanuit de Korte Nieuwstraat, onthult door Edwin Jacobs, directeur van het Centraal Museum.

Het 3^e tableau werd op 9 december 2011 geplaatst op de Zoutmarkt. Het schilderij van Willem Cornelis van Dijk geeft een uitzicht op de Vismarkt en het Stadhuis en werd onthuld door Tom Broekman.

Op zaterdagmorgen 2 juni 2012, de Utrechtse Stadsdag, werden, met gevoel voor publiciteit, drie tableaux onthuld. We voeren per rondvaartboot van noord (de Weerdpoort) naar zuid (de Tolsteegpoort) en weer terug naar het centrum (Flora's Hof). Burgemeester Aleid Wolfsen onthulde daar de afbeelding van het Bisschoppelijk Paleis, een schilderij van de hand van Jan de Beijer. De sponsor van deze replica is de ANWB, die graag aanhaakte bij dit initiatief dat de toeristische aantrekkelijkheid van de Stad Utrecht versterkt.

Op 2 november 2012 werden nog twee stadsgezichten onthuld, inmiddels de nummers 7 en 8. De sponsor van het eerste tableau was de Ondernemersvereniging Centrum Utrecht. Deze vereniging zou hierna nog tweemaal als sponsor optreden, waarvoor wij haar uiteraard zeer erkentelijk zijn.

Daarna liepen we door naar de winkel Thom Broekman, de bekende kledingzaak van de familie Broekman. De winkel trad op als sponsor van het tableau, een schilderij van Joost Drooghsloot. Het is een boeiend tafereel van het Beleg van het Kasteel Vredenburg. De onthulling vond plaats door Margriet Broekman.

Onthulling tableau in Flora's Hof door burgemeester Aleid Wolfsen, 2 juni 2012

Onthulling nieuwe tableau op de Mariaplaats door Klaas Kos, 28 mei 2014

Na deze onthullingen duurde het tot 20 september 2013 voor we opnieuw op pad gingen. We verzamelden in het Catharijneconvent en liepen naar de Brigittenstraat voor het eerste tableau van die dag, een schilderij van de Brigittenstraat met aan het einde de Maliepoort. Daarna spoedden wij ons naar de Voetiusstraat voor een stadsgezicht van Jan Hendrik Verheijen, een afbeelding van de Domkerk met op de achtergrond de Buurkerk. En kijk, de sponsor, dat zijn wij deze keer zelf. Het tableau is betaald met gelden bijeengebracht door onze eigen leden. De volhouders waren de zondag daarop alweer vroeg op pad naar de Lutherse Kerk in de Hamburgerstraat. Daar werd na de kerkdienst het 11de tableau onthuld. De Evangelisch Lutherse Gemeente had het initiatief genomen om het schilderij van de Lutherse kerk van Jan de Beijer als tegeltableau op te nemen in de serie van historische stadsgezichten van Sociëteit De Constructieve, een door ons zeer gewaardeerde geste.

Het werd 28 mei 2014 dat de resterende tableaux 12 t/m 14 werden onthuld: een feestelijke middag waarin de drie tableaux onder grote belangstelling werden onthuld en het project met een bijeenkomst met honderden aanwezigen in de Janskerk werd afgesloten.

Wij liepen in optocht naar de Mariaplaats waar, op dezelfde plek als destijds de vitrine, nu een weerbestendig tableau was aangebracht. Het werd onthuld door Klaas Kos, die rond twintig jaar daarvoor vanuit zijn functie bij de gemeente de vitrine had gerealiseerd. Wij waren bijzonder blij dat de gemeente dit tableau financierde, net zoals destijds zijn voorganger.

Vandaar ging het naar de nabij gelegen Massegast, een van de Utrechtse stegen die op de Oudegracht uitkomen, waar Mia de Lorenzo een afbeelding uit 1815 van de voormalige stadskraan bij de Stadhuisbrug door Jan Hendrik Verheyen onthulde.

Inmiddels stroomde de regen bij onze tocht naar het Janskerkhof, waar burgemeester Jan van Zanen het tableau opzij van de Hoofdwacht – een geschenk van Stichting De Plantage – zou onthullen. Het duurde even voor het zover was!

Maar toen konden wij in de Janskerk ons project afsluiten met de presentatie van de wandelgids langs de tegeltableaus van de hand van Tolien Wilmer, met feestredes over Utrechtse stadsgezichten en toerisme in Utrecht, en opgeluisterd met stadsliederen uit de 17^e en 18^e eeuw door Camerata Trajectina.

Aanbieding wandelgids aan burgemeester Jan van Zanen in de Janskerk op 28 mei 2014

Zo kwam een beeldlint door de binnenstad tot stand, een decentraal museum, voor de wandelaar, de toerist, de passant; voor iedereen die in de stad is geïnteresseerd.

Camerata Trajectina treedt op tijdens de afsluiting van het project in de Janskerk.

Een groot aantal van de betrokkenen bij het project vindt u in de onderstaande montage ‘*De jaarlijkse uitdeling van tegeltableaus in de stad Utrecht*’, die Solke Pasveer maakte naar het schilderij ‘*De jaarlijkse voedseluitdeling aan de armen door Maria van Pallaes*’ (1657) door Hendrick Bloemaert.

De jaarlijkse uitdeling van tegeltableaus in de stad Utrecht

U ziet vooraan in rood hemd Solke Pasveer, directeur Maatwerktegels, tegelbakker te Utrecht. Zittend Wim Smit, eertijds voorzitter sociëteit De Constructieve. Verder van links naar rechts:

- Kai van Vliet, rijksarchivaris/gemeentearchivaris, Het Utrechts Archief
- Toliën Wilmer, beheerder collectie prenten en tekeningen, Het Utrechts Archief
- Margriet Broekman, directeur Thom Broekman/De Rode Winkel
- Edwin Jacobs, directeur Centraal Museum
- Fred Nuwenhuis, medewerker gemeente Utrecht, lid werkgroep Directe Voorzieningen
- Mariëtte Pennarts, gedeputeerde Cultuur, provincie Utrecht
- Aleid Wolfsen, burgemeester van Utrecht, 2008 - 2013
- Henk Bijlsma, bestuurslid sociëteit De Constructieve
- Arie Noordermeer, lid werkgroep stadsgezichten, sociëteit De Constructieve
- Simon den Daas, lid werkgroep stadsgezichten, sociëteit De Constructieve
- Joost van Sonsbeeck, lid en speedmaster werkgroep stadsgezichten, sociëteit De Constructieve
- Bram van der Wees, lid werkgroep stadsgezichten, sociëteit De Constructieve